

Over de economie en de politiek van de onbeperkte immigratie

| Alberto Chilosì

De disciplinerings van de immigratie is wellicht de meest betwistbare politieke kwestie van het moment. Uitzwijzing van illegale immigranten is immers een nogal controversieel beleidspunt.

Het lijkt zeer wreedaardig om iemand die alleen maar op zoek is naar een beter leven en die misschien op het punt staat dat te verwerven door op de een of andere wijze aan het economische en sociale leven van een bepaald land deel te nemen, daarna uit te wijzen en naar een onzeker lot in een arm afgelegen land terug te sturen alwaar vaak ook nog een burgeroorlog woedt en onderdrukking troef is. Aan de andere kant moet men op een doelmatige wijze de immigratie beperken door middel van uitwijzing van al wie illegaal binnengeraken. Elke verzachting van de immigratiebeperking zal afschuwelijke scènes en menselijke problemen die gepaard gaan met dergelijke uitzettingen, niet kunnen uitbannen. Noch zal men aldus het onderscheid dat men tussen asielzoekers en economische vluchtelingen wil maken, kunnen opheffen. Tenslotte zijn beide soorten immigranten op zoek naar een beter leven en willen in het land van immigratie overleven. Iedereen weet dat asielzoekers in de meeste gevallen slechts vermomde economische migranten zijn. Daarbij zijn de asielzoekers soms actief in politieke bewegingen die als doel hebben regimes aan de macht te helpen die zelf nog onderdrukkender, wreedaardiger en corrupter zijn dan diegene die ze bestrijden. Een lichtend voorbeeld in deze is het geval van ayatollah Khomeini's verbanning naar Parijs. Ook kan het overleven van de economische migranten soms worden bedreigd, als zij naar hun land van herkomst worden teruggestuurd. Daarom is er a priori geen reden om een streng onderscheid te maken tussen beide categorieën van immigranten.

In elk geval zal elke uitzetting van vluchtelingen gepaard blijven gaan met wreedheden. Daarvoor

bestaat geen oplossing zolang de immigratiebeperkingen bestaan en het onderscheid tussen beide categorieën van migranten niet wordt opgeheven. Alleen onbeperkte immigratie kan dan nog een oplossing bieden.

Deze bijdrage zal pogen na te gaan wat de gevolgen zouden kunnen zijn van onbeperkte immigratie voor wat de economische en de politieke situatie van België betreft. Daarom moeten we eerst onze opvattingen verduidelijken en nagaan wat kan gebeuren indien België elke beperking op de immigratie zou afschaffen.

1. De eerste belangrijke en omvattende kwestie raakt het probleem van de onbeperkte immigratie. Wat zal gebeuren indien de immigratiestromen naar België zouden aanzwellen totdat de levensstandaard in België is gedaald tot het niveau van de bevolking in het land van oorsprong van de meeste migranten? Natuurlijk zullen de kosten van migratie een grens stellen aan dat emigratieproces. Maar de reiskosten van de legale migratie – in het bijzonder de kosten van vlieguren – zijn vandaag laag en hebben de neiging in historisch opzicht te dalen. En de andere kosten van immigratie worden lager naarmate het aantal migranten in bepaalde immigratielanden groot is (we zullen later op dit punt nog terugkomen). Men kan immers enkel speculeren over het aantal migranten dat nodig is om dat punt te bereiken. Enkele tientallen miljoenen misschien? Of misschien veel minder? Dit zal uiteindelijk afhangen van de sociale gevolgen en de te verwachten impact ervan op de economie en de levensstandaard van het land van immigratie.

2. Door het verschil in demografisch potentieel kunnen de immigratiestromen enkel worden gestopt indien de levensstandaard van de immigranten in België daalt tot op het niveau van de armste ontwikkelingslanden (bij voorbeeld Kon-

go). De emigratielanden profiteren echter slechts in beperkte mate van hun emigratie, omdat hun emigranten tot de meer bevoorrechte en meer productieve leden van hun samenleving behoren en dus hun menselijk en financieel kapitaal meenemen. Dit effect zal in zekere zin wel worden gecompenseerd door de sommen geld die de succesvollere emigranten naar hun land van herkomst overmaken.

3. Wat kan in dat geval van onbeperkte immigratie het Belgische volk overkomen? Men kan hier twee mogelijkheden onderscheiden: a) Het Belgische volk – of eerder een deel ervan – zou daarvan kunnen profiteren omdat (meer dan nu het geval is) ze de beschikking krijgt over de goedkope arbeidskracht van de immigranten (meer goedkope dienstbodes of de onplezierigste banen aan de immigranten overlaten). België zou dan echter de beschaafde (zelfs al is dat historisch gezien nogal recent) traditie van een relatief veilige en egalitaire samenleving verliezen (ten minste in vergelijking met de grotere sociale en economische ongelijkheden die in andere delen van de wereld voorkomen). Daarbij zal een dergelijke zeer ongelijke en onrechtvaardige samenleving erg gewelddadig zijn (zoals in het huidige Zuid-Afrika). Of: b) De relatief gelijke levensvoorwaarden (zelfs indien enkel ogenschijnlijk) zou men kunnen handhaven. In dit geval zal de gemiddelde levensstandaard van de Belgen dramatisch dalen tot op het niveau van de armsten in de armste landen in de Derde Wereld. De wereld zou er uiteindelijk niets bij winnen aangezien de emigratie van een paar miljoen, of zelfs van tientallen miljoenen mensen naar België de demografische en levensvoorwaarden van de onderontwikkelde wereld als geheel niet merkbaar zou veranderen, maar daarentegen wél de Belgische samenleving dramatisch zou veranderen. Als land met de levensstandaard van de armste landen van de onderontwikkelde wereld zou België dan per hoofd van de bevolking ook hetzelfde productieniveau als dat van de armste landen in de onderontwikkelde wereld halen. Dat zou een onvergelijkbare toestand met de situatie voordien betekenen. Tenslotte zou het Belgisch nationaal product dalen zodat België zou ophouden een belangrijke deelnemer in het internationale handelsverkeer te zijn. Dat betekent dat de rest van de wereld (inbegrepen de onderontwikkelde wereld) erop achteruit zou gaan als gevolg van het verdwijnen van een relevante handelspartner.

4. Het tweede van de bovengenoemde scenario's waarin België evolueert naar een zeer arm maar egalitair land, kan men veilig uitsluiten als té onwaarschijnlijk om te overwegen. Tenslotte kan men ook het eerste scenario afschrijven. Massale immigratie vanuit de Derde Wereld zou immers verregaande politieke consequenties hebben. Enkele dominante groepen van immigranten zouden als gevolg van hun demografisch potentieel, organisatie en initiatief (laten we bij wijze van voorbeeld de Chinezen nemen) omwille van hun eigen voordeel de controle over het land kunnen overnemen ten einde de autoctonen te onteigenen en om eventueel de grenzen voor verdere immigratie te sluiten (bij voorbeeld in dit geval van de niet-Chinezen). Of er zou een hevige strijd tussen de verschillende groepen van immigranten kunnen ontstaan, waarbij zij de conflicten tussen hun landen van oorsprong meebrengen (zoals de gewelddadige strijd tussen moslims en katholieken in Noord-Nigeria of in Indonesië). Dit zou dan kunnen leiden tot een permanente burgeroorlog zoals in een aantal landen van Sub-Sahara-Afrika het geval is en tot een snelle verslechtering van de levenskwaliteit door een dramatische vermindering van het nationaal inkomen.

5. Maar dit scenario is eveneens hoogst onwaarschijnlijk. Reeds lang voordat dit zich zou kunnen voordoen, zou de vrijheid van immigratie worden afgeschaft en zouden de etnische en raciale spanningen in een veel sterker multi-etnisch België zijn veranderd in een even fascistisch en gewelddadig land als in vele andere landen uit de Derde Wereld. Dit zal zich dan voltrekken op het einde van de rit van de onbeperkte immigratie: het ontstaan van een fascistisch (of zeker een meer autoritair en minder beschaafd) België.

6. Indien we, wat ook het scenario moge zijn, het perspectief verbreden, dan zal de wereld (of een deel ervan) verlies lijden door het verdwijnen van de voorbeeldfunctie en de invloed die uitgaan van een democratisch land als België met zijn sociale en wettelijke instellingen (zelfs al zijn die laatste de voorbije jaren enigszins verbleekt). De invloed en de voorbeeldfunctie die zouden uitgaan van een fascistisch België zou daarentegen nogal anders zijn. Wat zou in ruil daarvoor worden gewonnen? Een beter leven voor de meeste immigranten allicht, maar dit zou enkel kunnen duren op voorwaarde dat de levensvoorwaarden (voor de immigranten tenminste) in België niet

even slecht worden als in die landen waar deze mensen vandaan komen. Dat betekent enkel dat dit ten koste zal gaan van een nieuwe beperking van de immigratie en een gedwongen repatriëring van de illegale immigranten.

7. Indien men de immigratie in overeenstemming wil brengen met een niet-toename van de ongelijkheden en van het niet stijgen van de levensstandaard der minstbesteden, evenals het niet toenemen van de sociale onrechtvaardigheid en de sociale spanningen, dan moet men alleen die immigranten binnenlaten die kunnen bijdragen aan het behoud van de hier boven vermelde voorwaarden. Dit betekent: a) Men moet enkel die immigranten toelaten die een betaalde baan hebben en die een normaal Belgisch loon ontvangen. Daarbij zouden de sociale uitgaven verbonden aan hun vestiging hier (zoals huisvesting en scholing) betaald moeten worden door de ondernemers. Dit zou het gedogen van onregelmatige tewerkstelling (die niet gepaard gaan met het betalen van belastingen of sociale-zekerheidsbijdragen) van illegale immigranten uitschakelen en dit zou dan de privé-kostprijs van de arbeidskracht van de immigranten dichter bij hun sociale kostprijs brengen en ons daarbij genezen van het adagium "gewenst maar niet welkom". Dat laatste is gevolg van het feit dat de ondernemers (die de goedkope arbeidskracht van de immigranten wensen) enkel de privé-kosten voor hun arbeidskrachten betalen, maar niet willen bijdragen aan de sociale kosten van hun vestiging alhier. Daardoor zijn die immigranten weer niet meer welkom voor al diegenen die tot het betalen van de overblijvende sociale kosten (zoals de woonsubsidies voor de armen, de congestie van de gezondheidsvoorzieningen of de onveiligheidsgevoelens verwekt door de grotere neiging tot criminaliteit die men ogenschijnlijk associeert met de illegale immigratie) veroordeeld zijn. De keuze voor deze oplossing zou dus ook hier weer de illegale immigranten tot een gedwongen repatriëring veroordelen. b) Als alternatief zou je enkel die immigranten moeten toelaten voor wie je subsidies wil betalen ten laste van het sociale budget ten einde voor hen de vereiste levensstandaard te verzekeren. Dit moet tot sociale spanningen leiden omdat de sociale uitgaven geoormerkt voor immigranten onttrokken worden aan de sociale uitgaven bestemd voor de nationale onderhorigen, in het bijzonder de autochtone armen. Men moet altijd in overweging nemen dat

de beschikbare middelen voor de sociale uitgaven ten allen tijde beperkt zijn (men herinnere zich de Laffer-curve: indien men de belastingdruk opvoert, te beginnen bij de lage belastingpercentages, dan zullen de belastinginkomsten gedurende een zekere tijd stijgen, maar daarna beginnen ze weer te dalen als gevolg van belastingvlucht en -ontwijking). Ook hier zullen alle andere immigranten, nl. diegenen die men niet op een adequate manier wil opvangen en die niet in staat zijn om voor zichzelf te zorgen, op een gedwongen wijze worden uitgezet.

8. Immigratie is een cumulatief proces. De kosten van migratie zijn het laagste voor diegenen die over de grootste migrantengemeenschap in het land van immigratie beschikken (men ontvangt informatie en hulp van reeds aanwezige familieleden bij het zich vestigen, de cultuurschok is geringer indien er reeds een actieve plaatselijke cultuurgemeenschap van je eigen soort aanwezig is). Hoe groter het aantal migranten is, des te groter de moeilijkheidsgraad is om de immigratie te stoppen en des te harder de maatregelen zullen zijn waarop men zal terugvallen. Hoe eerder men op de problemen anticipeert, des te beter kan men de problemen oplossen alvorens die al te omvattend worden. Daarbij is het niet waar dat een kleine toename van de toegestane legale immigratie een alternatief voor de illegale immigratie is. De aanwezigheid van gemeenschappen van legale migranten vermindert de kosten van immigratie, en in het bijzonder van de illegale immigratie, voor immigranten uit dezelfde nationale gemeenschappen.

9. Immigratie kan ook een land verrijken en dat niet alleen in materiële zin. In de meest triviale zin kunnen immigranten bijdragen aan het verrijken van het aanbod van beschikbare types van restaurants, maar ook aan het verrijken van de leefstijlen, de ideeën en de culturen. Uit de smeltkroes kan een meer interessante natie ontstaan. Maar dan enkel indien de wederzijdse invloeden de tijd krijgen om samen te vloeien in een aanvaardbare samenstelling van gemeenschappelijke waarden en normen die noodzakelijk zijn voor een vreedzame samenleving. De smeltkroes moet voldoende tijd krijgen om lang genoeg te koken alvorens dit resultaat kan worden verkregen. Dit betekent dat immigratie een gradueel en voortdurend proces moet zijn. Snelle en massale immigratiestromen (die overeenstemmen met een

soort van invasie) kunnen een ramp betekenen (ten minste voor sommige betrokken partijen). Er zijn niet alleen talloze gevallen hiervan bekend in de geschiedenis, maar ook in de huidige wereld. Het is voldoende om aandachtig naar de radio te luisteren om daarvan vele gruwelijke gevallen op te vangen.

10. Immigratiestromen stellen dus de minste problemen indien ze gebeuren tussen landen met een gelijkaardige culturele achtergrond en levensstandaard, waardoor er slechts weinig "stoven in de smeltkroes" worden vereist om de vreedzame coëxistentie en vooruitgang voort te brengen. (Ogenschijnlijk zijn de afstammelingen van Italiaanse immigranten uit de naoorlogse periode reeds normale Belgische burgers geworden.) De grootste problemen worden verwacht van immigratie uit landen met een systematische schending van de mensenrechten die wortelt in hun gebruiken en tradities (zoals vrouwelijke besnijdenis in een aantal Afrikaanse landen) en uit landen die in de problemen zijn geraakt als gevolg van een gewelddadige en onverdraagzame cultuur. Dat zal zeker het geval zijn indien de migranten deze waarden met betrekking tot geweld en intolerantie ook met zich mee brengen.

11. Het grootste immigratieland, namelijk de Verenigde Staten, waar echter de immigratie verre van onbeperkt is geregeld, is een rijk, maar gewelddadig, ongelijk en gespleten land. Het aandeel van diegenen die niet gaan kiezen is er veel hoger dan in Europa. Ogenschijnlijk zijn velen er gehecht aan hun etnische identiteit en leven ze afgescheiden in getto's. De meerderheid van de bevolking is er voorstander van de doodstraf en is tegen beperking van het vuurwapenbezit. De misdadencijfers liggen er hoog voor een land met een hoge welvaartsstandaard. Het aantal doden als gevolg van verwondingen met vuurwapens is er het hoogste van de hele geïndustrialiseerde wereld. Het is echter ook een land van wijdse ruimten en grote natuurlijke rijkdommen. De bevolkingsdichtheid is er laag. In zekere zin is er nog veel ruimte en zijn er mogelijkheden voor velen. Europa is dichter bevolkt dan de meeste landen waar de migranten vandaan komen. Het is ook arm aan natuurlijke bronnen, dit in tegenstelling tot vele emigratielanden. Het belangrijkste bezit van Europa is het sociale kapitaal, in het bijzonder de gedragsregels van de burgers en van het openbaar bestuur, en het menselijke kapitaal, nl. de scholingsgraad en het kennisniveau van de bevolking. Indien massale immigratie beide soor-

ten kapitaal eventueel in gevaar mocht brengen, dan zouden de economische en sociale gevolgen ervan verwoestend kunnen zijn en zou de zoektocht die de migranten ondernemen naar een beter leven, op de lange termijn wel eens doelloos kunnen worden. Hoe minder ruimte en middelen er ten andere zijn, des te agressiever mensen worden. Als dieren zullen zij elkaar willen aanvallen (zoals bekende proefnemingen met ratten hebben aangetoond). De onbeperkte massale immigratie zou de sociale voorwaarden hier snel slechter dan die in de Verenigde Staten kunnen maken, waar er niettemin veel meer ruimte en middelen voorhanden zijn in verhouding tot het bevolkingsaantal.

12. Indien de immigratiestromen in Europa onverminderd aanhouden, dan kan de situatie uit de hand lopen en kan het fascisme zich eventueel overal verspreiden. Alle inspanningen moeten gericht worden op de lotsverbetering van het deel van de reeds legaal gevestigde immigranten en op hun integratie in een billijkere en homogener samenleving, terwijl de immigratiestromen drastisch moeten worden gecontroleerd.

13. Als gevolg hiervan zouden de illegale immigranten moeten worden gerepatriëerd. Des te slapper de maatregelen die nu genomen worden zijn, des te harder zullen ze in de toekomst daarna moeten worden. Dit komt het duidelijkste tot uitdrukking in de evolutie van het Italiaanse migratiebeleid in de laatste twee decennia. Niet alleen links, maar ook rechts zou in de jaren tachtig zijn geschrokken van de beperkende maatregelen die door de recente wet op de immigratie door de linkse regering werden doorgevoerd met de oprichting van opvangcentra voor illegale immigranten die wachten op hun uitwijzing. Indien men die immigratiewet vijftien jaar eerder had goedgekeurd, dan zou dat later hebben bijgedragen tot het tijdig afremmen van de stroom illegale immigranten en dan zou men ons (en de toekomstige illegale immigranten) voor de nabije toekomst nog stringenter immigratiewetten hebben bespaard.

(vertaling: André Mommen)